

Hein Lochtman (* Kerkrade 02-09-1911 † Bergen-Belsen 27-02-1945)

Korte levensbeschrijving van Hein Lochtman i.v.m. het plaatsen van een struikelsteentje op 21-10-2013 voor de ingang van het Kapelaan Lochtmanhuis Populierweg 36 te Limmel-Maastricht.

Als jongen, als verkenner en als Kapelaan stond hij steeds klaar om iedereen, gevraagd en ongevraagd te helpen.

Tijdens de oorlog bezorgde hij veel onderduikers schuilplaatsen, levensmiddelenkaarten en financiële steun; drie nam hij er tegelijk op in eigen huis.

Op 10 Mei 1944 werd hij 's nachts van zijn bed gehaald; tachtig uren hing hij in boeien, zonder eten; liep harde slagen en stompen op en toch verklapte hij niet wie hij had geholpen en wie met hem meewerkten.

In gevangenissen en kampen was hij de grote steun van zijn lotgenoten.

Totaal uitgemergeld overleed hij, op 27 Februari 1945, te Belsen.

Gedachtenisprentje (voor- en achterkant)

Struikelsteentje geplaatst 21-10-2013

Voor de levensbeschrijving van Hein Lochtman heb ik gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- Het boek 'Getuigen voor Christus', met dank aan de Nederlandse Bisschoppenconferentie.
- Informatie van het RHCL, met dank aan Jo Boetsen.
- Informatie middels telefoongesprekken met verre familieleden Lochtman door Raymond Huveneers.
- Enkele persoonlijke gesprekken met dhr. Martin Jonkhout.
- Het internet voor informatie over de Duitse kampen.

Opdat wij niet vergeten !

Henricus (Hein) Josephus Lochtman werd geboren op 2 september 1911 te Kerkrade, als vierde van zes kinderen uit het huwelijk van herbergier Jacob Lochtman en Maria Velraeds.

Vader Jacob overleed toen Hein negen jaar was en moeder stond alleen voor de opvoeding van zes kinderen. Toch volgde Hein na de lagere school de MULO opleiding en hij bleek een uitstekend student. Na voltooiing van de MULO kreeg hij een kantoorbaan bij de locale Domaniale Steenkolenmijn. In die tijd was Hein in de Sint Catharina parochie van Kerkrade-Holz actief als leider van de mannelijke jeugdbeweging en hielp hij mee aan het oprichten van de plaatselijke verkennerij.

Op achttienjarige leeftijd vertelde Hein tegen zijn moeder dat hij priester wilde worden. Door het volgen van bijlessen in de voornaamste vakken kon Hein instromen in de vijfde klas van het Gymnasium van Rolduc. Hier studeerde hij van 1932 – 1936, waarvan de laatste twee jaren als filosofiestudent. Daarna ging Hein voor vier jaar naar het Grootseminarie te Roermond, waar hij zich gedurende deze tijd toelegde op de theologische wetenschappen.

Tijdens zijn verblijf in Rolduc en Roermond was Hein als priesterstudent volop actief op tal van terreinen. Zo hielp hij meeschrijven aan de bekende bijbelcommentarenreeks van de exegeet Jos Keulers en aan het proefschrift van de kerkjurist Antonius Hanssen, de latere bisschop van Roermond.

Dit alles deed Hein met een vanzelfsprekendheid en gewoonheid, hetgeen hem sierde.

Op 9 maart 1940 werd Hein, in de kapel van het Grootseminarie te Roermond, tot priester gewijd. Zijn 'Eerste Heilige Mis' deed hij op Paaszondag 24 maart 1940 in de parochie van Sint Catharina te Kerkrade-Holz.

Op 10 mei 1940 vielen de Duitsers Nederland binnen waardoor het land betrokken raakte bij de Tweede Wereldoorlog. Eén van Hein's persoonlijke uitspraken in die chaotische meidagen luidde: "Der Löwe ist gekettet, seine Kraft rüstet sich". Deze kernachtige spreuk van hem maakte duidelijk, en vatte kort en krachtig samen, dat voor Kapelaan Hein Lochtman met de capitulatie van Nederland, op 14 mei 1940, de strijd tegen de nazi's nog niet definitief verloren was. De strijd leek nu pas echt te beginnen !

In september 1940 werd Hein benoemd tot Kapelaan in Limmel-Maastricht, de parochie van de Heilige Johannes de Doper, met als toenmalig Pastoor M.J. Colaris.

In de parochie droeg Hein, net zoals de meeste Limburgse Kapelaans, de verantwoordelijkheid voor de geestelijke begeleiding van met name de jeugd, de verenigingen en het godsdienstonderwijs op de lagere school. Daarbij had hij een verlangen naar de stichting van een Limmels parochiehuis, waarin het katholieke en sociale jeugdleven kon rijpen en bloeien.

In het begin van de oorlog richtte Hein, samen met Lerang Van den Hof en Charles Stevens, een verkennerij groep op die bijeenkomsten hield op de zolder van de jongensschool. Om reden dat dergelijke groepen door de Duitsers verboden werden, staakte de groep voorlopig de activiteiten.

De jonge Kapelaan Lochtman werd door de parochianen in het algemeen gewaardeerd om zijn ernst in het priesterschap maar ook om zijn blijde opgewektheid en hartelijk medeleven met zijn medemensen. Hein was en deed gewoon, was voorkomend en stond, gevraagd en ongevraagd, altijd klaar om te helpen en voor anderen goed te doen.

Zo ook maakte Hein deel uit van de 'Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers'.

Hij was actief als duikhoofd van de L.O. - Maastricht en raakte zodanig betrokken bij het illegale verzet. Hein hielp en steunde mensen die voor de Duitse bezetter op de vlucht waren, met name Joodse landgenoten en mannen die weigerden om in Duitsland dwangarbeid te gaan verrichten. Hij nam hen op en verborg ze in zijn eigen woning of hielp hen aan onderduikadressen, voedselbonnen, geld, kleding en levensmiddelen.

Gedurende enkele jaren verschafte Hein onderdak aan o.a. drie universiteitsstudenten uit Kerkrade. Het betrof: Jan Boumans (overleden) Martin Kloot (overleden) en Piet Buck (gegevens onbekend).

Zij wilden de door de nazi's gevraagde loyaliteitsverklaring niet ondertekenen en werden door de Duitsers in de mijnen te werk gesteld. Na een tijdje vroegen zij hiervoor vrijstelling aan, waarop de drie mannen zich moesten melden in Olmen om van daaruit gedwongen in Duitsland te gaan werken. Hieraan gaven de drie studenten geen gehoor, zij doken onder en verbleven afwisselend in Kerkrade bij de Fam. Haagmans en/of in Limmel bij Kapelaan Lochtman.

Hein bood ze onderdak in een geheime bergplaats in de kelders van zijn kapelanie. Daar hebben ze verder gestudeerd en alle drie hun universiteitsexamen behaald, afgenomen door prof. dr. M.J.H. Cobbenhagen. Deze periode en gebeurtenissen hebben de drie mannen hun hele leven met zich meedragen, waarbij zij zich schuldig voelden voor de gevolgen die Hein heeft moeten doorstaan en ondergaan.

Hein moet geweten hebben dat zijn werk risicovol was en grote gevaren inhield, echter hij aanvaarde het risico tegenover het vele goede dat hij wist te bereiken.

De waarschuwingen tot voorzichtigheid en dat de nazi's hem zochten, wuifde hij steeds weg.

Door verraad van een vrouw uit Maastricht (Gonnie Zeguers-Boere), die met de bezetters heulde, werd Hein zelf slachtoffer.

In de vroege ochtend van 10 mei 1944, precies vier jaar na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, werd Kapelaan Lochtman door de nazi's van zijn bed gelicht en samen met andere leden van zijn verzetsgroep overgebracht naar de beruchte SS-gevangenis aan de Wilhelminasingel (Wijckersingel). Daar werd Hein vaak urenlang, onder zware mishandelingen en martelingen, door de 'Sicherheitsdienst' verhoord over zijn werk voor - en hulp aan onderduikers.

Uiteindelijk gaf Hein zijn rol in het verzet toe, echter de namen van wie hij geholpen had en met wie hij had samengewerkt, gaf hij niet prijs. Hein bleef zwijzaam en liet niets los.

De tijd van gevangenschap was een periode vol van spanning en angstig afwachten op hetgeen nog allemaal te gebeuren stond. Sommige leden van de verzetsgroep kwamen na enige tijd vrij.

De overigen, waaronder Hein Lochtman, werden begin juni naar kamp Vught overgebracht.

In Vught behartigde Hein Lochtman, voor zover als mogelijk was in die abnormale omstandigheden, de pastorale en menselijke zorg voor zijn medegevangenen. Hein wist met hen mee te leven en mee te lijden, de zorgvolle en zware stemming van zijn medegevangenen te doorbreken en hen weer moed in te spreken. Hij was voor de mensen een vertrouwensman in moeilijke uren.

In kamp Vught behoorde Hein Lochtman tot het zogeheten 'P-Lager', hierin bevonden zich de gevangenen van wie de zaak nog aanhangig was in afwachting van een definitieve uitspraak.

Helaas, op 6 september 1944 werd Hein met tachtig mannen, staand in een goederenwagon, naar het concentratiekamp Sachsenhausen-Oranienburg gedeporteerd.

Toen het totaal uitgeputte gezelschap na drie dagen op de plaats van bestemming aankwam, werden de mannen vervolgens overgebracht naar - en te werk gesteld in de vliegtuigfabrieken van 'Henschel'.

Na enige tijd moesten de nazi's 400 personen hebben voor een speciale werктаak in een steengroeve, het zgn. 'Arbeitscommando Klinker'. Zonder een kaartstelsel te raadplegen zocht men mannen uit die op het eerste gezicht het meest geschikt leken. Ook Hein Lochtman werd uitgekozen en hoewel hij zich had kunnen beroepen op zijn ambt als geestelijke ging hij toch mee. Hij wilde onder dat 'Arbeitscommando', nog voor zover als mogelijk, de medegevangenen nabij zijn en de zielszorg proberen te beoefenen.

Het werk in de steengroeve was behoorlijk zwaar, het weinige eten was slecht en ziek keerde Hein in december 1944 in het kamp Sachsenhausen-Oranienburg terug.

De algemene regel in de Duitse kampen was dat: Eenieder die door bijv. ziekte niet kon werken daarmee in feite het eigen doodvonnis tekende, aangezien arbeidsongeschiktheid veelal inhield dat men op de trein naar een vernietigingskamp werd gezet. Echter, begin 1945 besloten de nazi's, met het oog op - en de toenemende druk van het oprukken van de geallieerden en de Russen, het kamp hoe dan ook te ontruimen. De gevangenen werden in veewagons en later zelfs te voet naar diverse bestemmingen afgevoerd.

Op 5 februari 1945 werd Hein op transport gesteld naar het concentratiekamp Bergen-Belsen nabij Hannover. Hein was reeds langere tijd maagpatiënt. Ziek, ondervoed en totaal uitgemergeld overleed hij uiteindelijk op 33-jarige leeftijd op 27 februari 1945 in Bergen-Belsen, ruim twee maanden voor de bevrijding van dit kamp.

Het droevige bericht van het overlijden van Hein Lochtman bereikte zijn familie in Kerkrade en de parochianen van Limmel op 25 mei 1945, dus pas drie maanden na zijn overlijden.

Het bericht veroorzaakte bij allen een grote emotionele schok, eenieder leefde intens mee.

In de parochiekerk van Limmel werd op maandag 28 mei 1945 zijn plechtige uitvaartdienst gehouden.

De kerk pulde uit, de hele dorpsgemeenschap was zeer ontdaan, bewogen en in diepe rouw.

Beleefd vraag ik nu een minuut stilte, ter nagedachtenis en eer aan alle oorlogsslachtoffers, onze overleden familieleden, vrienden en bekenden en aan Hein Lochtman in het bijzonder.

Dat Kapelaan Hein Lochtman niet vergeten is, blijkt onder andere uit het volgende:

- Achter de pastorie en kapelanieën werd na de oorlog voor de verkennergroep een hoofdkwartier gebouwd. Het hout was afkomstig van het Amerikaans depot op het Zinkwitterrein en werd geregeld door pater Jos Lochtman, de priesterbroer van Hein Lochtman.

Pater Jos Lochtman assisteerde, na de arrestatie van Hein, voor onbepaalde tijd in de parochie Limmel in afwachting van zijn uitzending naar de missie in Afrika.

Boven op het houten gebouw prijkte de naam: 'Hein Lochtman groep'.

- Het in de jaren vijftig gebouwde gemeenschapshuis van Limmel, een grote wens van Hein, kreeg de naam: Kapelaan Lochtmanhuis.

- Op 21 juni 1982 werd Kapelaan Lochtman postuum het verzets-herdenkingskruis toegekend.

- In de hal van het Kapelaan Lochtmanhuis staat een buste van Hein Lochtman. Deze werd aangeboden door het Kerkbestuur van St. Jan de Doper Limmel en onthuld op 24 januari 1995.

- In 1995 onthulde Pastoor Mulkens het gedenkteken voor oorlogsslachtoffers op het kerkhof in Limmel, hierop staat o.a. de naam: Hein Lochtman.

- En 'Last but not least' wordt morgen, maandag 21 oktober, op initiatief van Stichting Joods Cultureel Erfgoed, om 15.30 u. voor de ingang van het Kapelaan Lochtmanhuis een struikelsteentje geplaatst door de kunstenaar Gunter Demnig, ter nagedachtenis en blijvende herinnering aan Kapelaan Hein Lochtman.

Samenkomst is om 15.15 u. in het Kapelaan Lochtmanhuis.

Na de plaatsing van het struikelsteentje is er voor eenieder de gelegenheid om na te praten onder het genot van een kop koffie en/of een drankje, aangeboden door Stichting beheer Kapelaan Lochtmanhuis.

Graag nodigen wij u allen uit om morgen bij de plaatsing van het struikelsteentje aanwezig te zijn:

Opdat wij, allen die de gruwelen van de nazi's niet overleefden, niet vergeten !

En bij deze gelegenheid in het bijzonder: Opdat wij, Hein Lochtman, niet vergeten !

Wim Gorren

Limmel, 20-10-2013